

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6 I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhajajo vsak četrtrek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Cglasi po ceniku in dogovoru. Rač. ček. rač. št. 11.197. Telefon 3112

Delovanje UJU — poverjenišтва Ljubljana v poslovnem letu 1930./31.

(Poročilo tajnika Jos. Kobala na pokrajinski skupščini 3. julija 1931. v Ljubljani.)

Leto dela našega poverjenišтва je za nami. Treba je, da položimo svoje račune v roke vam, delegiranim zastopnikom našega članstva. Po poročilih, ki jih boste čuli, pričakujem, da boste lahko sodili in presodili delo v organizaciji in da boste objektivno poročali o njem svojemu članstvu. Ako se ozrem nazaj in premislim vse delo, ki se je izvršilo, lahko trdim, da je bilo prejšnje leto eno izmed najplodovitejših.

Lanska skupščina se je vršila v dneh 19. in 20. julija v Novem mestu. Poverjeništvu se je trudilo, da realizira vse sklepe, ki so bili sprejeti na njej. Tu jih ne bom navajal podrobno. Stori bom to med poročilom.

Ožji sosvet

je imel tri seje. Da skróčimo izdatke, smo prenesli vse delo na vodstvo poverjenišтва, ki so je tvorili poverjenik, tajnik, blagajnik in urednik »Učit. Tovariša«, pomnoženo še s tov. Ribičem in Polakom. Njegovo delovanje je bilo intenzivno. Imelo je redne tedenske sestanke, na katerih smo reševali vse aktualne organizacijske zadeve. Zabeležil sem 40 sestankov. Med letom je umrl delaven član ožjega sosveta in vrl tovariš Vladimir Požar, šolski upravitelj v Radečah pri Zidanem mostu. Njegovega pogreba se je udeležila deputacija poverjenišтва ter položila na grob lep venec s primernim napisom. V smislu čl. 76. novega zakona o uradnikih sta izstopila tov. Mervič in tovarišica Gobjeva, ker sta bila meščanskošolska učitelja. Za njuno plodonosno delovanje jima je poslalo poverjeništvu po sklepu širjega sosveta v Mariboru z dne 31. maja pismeno zahvalo. Na pravkar navedeni seji so podali ostavko v smislu člena 25. novih pravil UJU tudi poverjenik Skulj in tov. Ribičič, ker sta v službi pri posvetnem oddelku, in blagajnik tov. Grum kot vršilec dolžnosti sreskega šolskega nadzornika. Širji sosvet je vzel ostavko na znanje, naprosil pa je tovariše, da ostanejo na svojih položajih v organizaciji do skupščine.

Širji sosvet

je imel 4 seje, in sicer 9. novembra 1930. in 1. februarja 1931. v Ljubljani, 31. maja v Mariboru in 2. julija 1931. v Ljubljani. Poleg poročil funkcionarjev poverjenišтва, ki so poročali o vseh aktualnih zadevah, so bila na dnevnem redu tudi druga važna stanovska vprašanja, kakor nominiranje raznih odsekov pri poverjeništvu in delo teh odsekov, Učiteljska gospodarska poslovalnica, Učiteljska domača, Samopomoč za otroke učiteljev in učiteljic, pevski zbor UJU, realizacija sklepov pokrajinske skupščine, položaj v organizaciji po glavni skupščini v Beogradu i. dr. Seja 1. februarja t. l. pa je bila posvečena sestavi »Spomenice« z ozirom na kritiko pri prvem zasedanju banskega sveta o učiteljstvu. Spomenico je izročila posebna deputacija g. banu dne 5. februarja in mu tolačila želje in pritožbe organiziranega učiteljstva. Zastopniki so poudarili, da učiteljstvo ne želi popustljivosti ali izjemnega stališča zase, temveč močne, a pravične roke. Poleg aktualnosti v spomenici so stali zastopniki g. banu svoje predloge glede organizacije prosvetnega dela potom šole in učiteljstva, glede stanarine, glede kriterija, ki bi moral vladati pri namestitvah in prestavitvah, glede Kmetijske družbe in predloge glede drugih perečih vprašanj.

Dne 9. februarja so bili isti zastopniki ponovno klicani h g. banu, kjer jim je bilo rečeno, da so se podpisniki spomenice pregrešili in da bodo zato morali nositi posledice.

Spomenico smo predložili izvršnemu odboru UJU v Beogradu, ki se je z njo solidaliziral in jo predložil na pristojna mesta. Z nami so solidarnost izrazili še: Društvo meščanskošolskega učiteljstva, Zveza državnih nameščencev, poštna organizacija, jugoslovanski ženski savez in belokranjsko učiteljsko društvo. Tu ne smem pozabiti lepe izjave župnika Faflika iz Kančevca, člana banskega sveta, ki je javno obsodil pavšalno kritiko proti učiteljstvu. Za njegove lepe in odkrite besede mu je poverjeništvu poslalo pismo zahvalo.

Udejevanje učiteljstva izven šole.

Kritika, iznešena v banskem svetu proti učiteljstvu, nas je prisilila, da smo začeli zbirati obrambna sredstva. Predvsem smo se obrnili na vsa centralna in druga društva s posebno okrožnico in prosili podatkov, v koliki meri se učiteljstvo udejeva pri raznih društvih. Prejeli smo mnogo poročil, med njimi značilna laskava priznanja, kakor: Naše društvo z učiteljstvom stoji in

pade, brez učiteljstva je vsako delo v našem društvu nemogoče, učiteljstvo je glavni stebler društvenega življenja na deželi itd. itd.

Drugo, kar smo izvedli, so obrazci za izvenšolsko delo, ki smo jih razposlali v smislu soglasnega sklepa na vsa okrajna učiteljska društva. Navodila za izpolnitev so bila objavljena v »Prosveti«. Ko bi bila enkrat zbrana ta statistika, bi lahko s ponosom kazali na svoje udejevanje v izvenšolskem času med narodom in zavrnilo s točnimi podatki vsako pavšalno kritiko. Zbrana statistika bi imela tudi znanstveno vrednost. Omeniti pa moram, da se je učiteljstvo nekaterih okrajnih učiteljskih društev izreklo proti sestavi in obrazce zavrnilo.

Organizacija dela.

Vodstvo poverjenišтва ni zmoglo samo vsega dela, ki se od leta do leta množi. Skupščina je pooblastila širji sosvet, da imenuje razne odseke, ki so pri organizacijskem delu potrebni. To se je izvršilo na seji dne 9. novembra 1930. Odseki so si sestavili svoje poslovniške in pravilniške, po katerih so se ravnali. Nekateri odseki so bili prav delavni in agilni. Ravnalo se je to delo po gradivu in važnih dogodkih. Naj slede v nastopnem kratka poročila.

Solskouporni odsek.

Ta odsek je imel skupno 9 sej. Reševal je vloge tovarišev in tovarišic, ki so iskali pravnih nasvetov, zlasti vlogo društva učiteljev glede razdelitve pouka in enakosti šolskega dela moških in ženskih učnih oseb. Obravnaval je načrt pravilnika o zgradbi šol; do definitivne redakcije tega pa še ni došlo. Odsekovo delo je oteženo, ker ni še pravilnika k zakonu o narodnih šolah. Kakor hitro bo objavljen, bo zanimanje za delo v odseku naraslo, ker ga čaka obilica poslov.

Z objavo zakona o uradnikih z dne 31. marca t. l. je došlo odseku po poverjeništvu mnogo vprašanj posameznih učnih oseb in okrajnih učiteljskih društev, zlasti glede stanarine in razvrstitve. V teh vlogah je izražena želja, naj bi občine plačevale stanarino za učiteljstvo direktno banovini, ako se nam že mora odtegovati, učiteljstvo pa naj bi prejemale od računovodstva polne prejemke. V tem oziru je poverjeništvu večkrat posredovalo. Pismeno vlogo je oddala tudi deputacija, ki se je zglasila pri predsedniku ministrskega sveta generalu Petru Živkoviću, ko je posetil Ljubljano.

Potrebna je ocenitev naturalnih stanovanj, ker se kar pavšalno odteguje po 150 Din mesečno od plače slehernega učitelja. Tozadevna okrožnica je že izšla. Upamo, da se v kratkem ugodno reši.

Mnogo je odprti vprašanj, ki bodo sama ob sebi rešena, kakor hitro izide pravilnik. Odseku je načeloval tov. Fortunat Lampret, šolski upravitelj v Borovnici.

Odsek za narodno izobraževanje.

Odsek za narodno izobraževanje, ki je bil izvoljen na lanski pokrajinski skupščini v Novem mestu, je takoj začel z delom in se konstituiral sledeče: predsednik tov. Petrove Ciril, tajnik tov. Mlekuž Vekoslav. Pripravi je vse potrebno za izdajanje »Prosvete«, ki je začela po štiriletnem prestatku ponovno izhajati meseca decembra 1930., in to vsled potrebe po organizaciji vsega učiteljskega izvenšolskega dela. Odsek za narodno izobraževanje je določeval smer in vsebino lista in je na svojih sejah določil natančno smoter, ki naj bi ga dosegel odsek potom lista, to je organizirati sistematično in programatično narodno prosvetno delo.

Na svojih sejah je odsek predelal in stiliziral Poslovnik odsekov in referentov za narodno izobraževanje Jugoslovenskega učiteljskega Udruženja — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani. Ta poslovnik je bil objavljen v 6. številki »Prosvete« in bo predložen današnji skupščini v odobritev.

Odsek je vodil tudi predpriprave za vse počitniške tečaje in priobčil njih programe v »Prosveti« št. 5. Ravno tako je pripravil odsek formularje za statistiko vsega učiteljskega izvenšolskega udejevanja. Te statistične pole je prejelo vse učiteljstvo v izpolnitev.

Odsek je imel vsega 14 sej in je z izdajanjem »Prosvete«, organizacijo tečajev, pripravo poslovnika in izdelavo statistike povsem zadostil svoji nalogi.

Odsek za šolski radio.

Odsek za šolski radio. Na predlog »Prosvetne zveze« v Ljubljani, je dovolila kr. banska uprava uvedbo šolskega radia v šole

Dravske banovine in poverila sekciji UJU v Ljubljani nalogo voditi to akcijo in sestaviti poseben odsek učiteljev in strokovnjakov. V ta odsek je nominirala kr. banska uprava g. prof. Andreea. Odsek se je konstituiral sledeče: Predsednik g. prof. Andree Leopold, tajnik tov. Mlekuž Vekoslav. Odsek je imel do sedaj dve plenarni seji. Prva seja se je vršila šele 23. maja 1931, vendar je med tem časom odsek že izvedel vse predpriprave glede uvedbe šolskega radia, predvsem statistiko radio-aparatov po šolah, oskrbel propagando za šolski radio in v to svrhu tudi organiziral današnje radio-predavanje. Poskrbel je za predavanje o radiu pri vseh počitniških tečajih za učiteljstvo, kjer bo le mogoče dobiti nekaj ur za ta predavanja na razpolago. Nekoliko natančneje pa se bodo ta predavanja izvršila na tečajih za rokotvorni pouk v Ljubljani in Mariboru. S prihodnjim šolskim letom bo šolski radio že uveden, naša skrb pa mora biti, da ga bomo s pridom uporabljali.

Odsek za učiteljski naraščaj.

Odsek za učiteljski naraščaj je bil v stalnem stiku z učiteljskimi in jim je preskrbel tudi tri predavanja. Učiteljski so se zbirali v sobi odsekov sekcije UJU. Ko so priredili igro »Kralj na Betajnovi«, jim je odsek preskrbel brezplačno tiskanje plakata. Odsek je imel težkoče s tem, ker kljub prizadevanju ni mogel dobiti večine dijakov višjih letnikov za skupne stike z učiteljstvom. Opažati je, da ni današnja mladina nič preveč razpoložena za idealna stremeljenja, marveč je kot izgleda tudi ona močno pod vplivom današnje dobe materializma.

Odsek za Mladinsko Matico.

Odsek Mladinske Matice in »Našega rodu« je imel od 10. septembra 1930. do 26. junija 1931. 27 sej.

Na njih so se izvršile važne izpremembe. Takoj prvi seji sta se odbor Mladinske Matice in konsorcij »Našega rodu« združila v skupno institucijo, katere odborniki so morali ukreniti vse potrebno glede izhajanja časopisa in knjig in skupne naročnine. Zal sta takoj prvi seji odstoppila tov. Mazi in Mencin, ker sta smatrala, da so bili sklepi lanske delegacijske skupščine Mladinski Matici v škodo in ne prevzemata zanj odgovornosti, kar se je pa izkazalo kot neutemeljeno.

Ker je že pred njima dne 17. marca 1930. podal svojo demisijo tudi tov. Pahor, je bilo za delovanje odseka treba kooptirati nove člane. Kooptirana sta bila tov. Janko Polak in Ciril Petrovec, od društva učiteljev pa predlagana tov. Anica Levčeva. Odsek se je nato konstituiral naslednje:

Predsednik banski šolski nadzornik Fortunat Lužar, njegov namestnik Julij Slapsak, tajnik Ciril Petrovec, blagajnik Rado Grum, upravnik Alojzij Hreščak — in odborniki: tov. Anica Levčeva, Janko Polak, Žerjav Albert in Ribičič Josip. Upravnik Hreščaku je bila imenovana v pomoč pisarniška pomočnica gđ. Anica Prebilova.

Odsek je sklenil izdati 8 števil »Našega rodu« do junija, ko izda 4 knjige Mladinske Matice in sklenil tozadevno pogodbo z Učiteljsko tiskarno. Urednikom »Našega rodu« je bil imenovan Josip Ribičič, ki se je obvezal, da uredi tudi »Kresnice«, za kar se je pozneje nudil tov. Žerjav.

Na nadaljnjih sejah so se obravnavali razni upravni posli, ki je bilo o njih ravno treba podajati poročila. Takoj na tretji seji se je pa odsek že bavil z rokopisi, ki so zaposlovali potem odsek Mladinske Matice skozi celo poslovno leto. V ta namen se je odbral izmed članov odseka poseben odsek za čitanje rokopisov. Trije člani odseka so dobili nalog prečitati vsak rokopis in pismeno podati svoje poročilo, ki se priključi sprejetemu ali odklonjenemu rokopisu. V tem odseku so delovali tov. Anica Levčeva in tov. Slapsak in Polak. Tako je bil sestavljen recenzijski odsek. Rokopise so pa v več primerih prečitati tudi drugi člani odseka, ki niso bili voljeni.

Odsek je pošiljal po en izvod naših publikacij načelniku ministrstva prosvete Dordeviču in prosvetnemu ministru Maksimoviću, kakor biblioteki ministrstva prosvete. Obenem je odsek prosil ministrstvo prosvete v posebni prošnji za priporočitev publikacij Mladinske Matice našim šolam in obenem v drugi prošnji prosil za podporo — kar je bilo odbito; prošnja za priporočitev pa še ni rešena, ker sta bila od ministrstva odbrana tov. Flere v Beogradu in prof. Grafenauer, da ocenita naše publika-

cije. Tudi banovinskemu odboru je bila od poslana prošnja za podporo, ki je bila deloma uslišana. — Priporočil je odsek nadalje naše publikacije onim narodnim šolam, ki jih niso naročile in pa ravnateljstvom srednjih šol in učiteljskih — uspeha pa ni bilo mnogo.

Z rokopisi je velik križ. Saj je znano, da že vpeljene knjižne družbe celo z velikimi nagradami ne morejo pritegniti zadosti upoštevanih tekmecev. Tem težje je to pri Mladinski Matici, ki razpisuje manjše nagrade. Našem odseku je bilo odposlanih nekaj preko 30 večjih rokopisov, od vseh teh je bilo mogoče sprejeti le kakih 6 obsežnejših — za tisk. Kljub razpisanim nagradam je odsek imel skrbi polne trenutke, ko niso vedeli njegovi člani, ali jim bo mogoče izdati knjige Mladinske Matice ali ne — ker nismo sprejeli ničesar primernega za natis. Človek bi dejal, da je mnogo dela za prazen nič. Silne težave so s temi rokopisi in delo ne gre tako gladko od rok, kot bi kdo mislil.

»Naš rod« je izšel letos v 8 zaokroženih številkah, katerih vsaka je tvorila celoto zase. Knjige Mladinske Matice so 4. Odsek je storil vse, kar je storiti mogel, več ni bilo mogoče.

Proti koncu leta je podal svojo demisijo tudi tov. predsednik brez vsake motivacije. Odsek mu je za njegovo večletno delovanje izrekel pismeno svojo zahvalo.

Odsek Mladinske Matice bo tudi v bodoče po svojih močeh deloval — ali podpora si more biti svest od celokupnega učiteljstva Dravske banovine.

Odsek za šolsko zgodovino.

Zgodovinski odsek je bil sestavljen v Ljubljani iz treh članov, in sicer so bili to: tov. Mlekuž Vekoslav, Petrovec Ciril in pisec zgodovine Ljubljane.

Odsek je v letošnjem letu skušal napraviti načrt za organizacijo dela k sestavi šolske zgodovine. In sicer 1. Sestaviti bibliografijo vseh naših študij, ki obravnavajo zgodovino našega šolstva. 2. Vseh onih v drugih jezikih pisanih, ki se nanašajo na naše šolstvo. 3. Sestaviti in zbirati bibliografijo naše šolske literarne produkcije — t. j. knjig, ki so jih v svojo pomoč rabili otroci in učiteljstvo. 4. Sestavljati monografije vseh naših znamenitejših pedagogov ter zbirati v ta namen potrebne gradivo in pa kar je še važnejše, njih korespondenco. 5. Sestavljati zgodovino razvoja naše stanovske organizacije v občine in posameznih društev posebej. 6. Opozarjati članstvo tudi na lokalno zgodovino posameznih šol.

Zaradi prezaposlenosti članov pri drugih odsekih letos vsega tega ogromnega dela še ni bilo mogoče izvršiti — izvršil ga je pa mnogo tov. Petrovec, ki sestavlja bibliografijo za zgodovino našega šolstva in piše življenjepis Andreja Praprotnika. Drugo pride pozneje na vrsto, ko stopi odsek v stik s Pedagoško centralo v Mariboru, ki ima tudi zgodovino šolstva v svojem programu in zbira knjige naše šolske literarne produkcije.

Odsek naj deluje toda nadalje in bo, upam, drugo leto že lahko pokazal večje uspehe.

Odseka za kmetjsko in gospodinjstvo-nadaljevalno šolstvo

sta razpravljala na svojih sejah o nadaljevalnem šolstvu in o tečajih, ki naj se priredijo za učiteljstvo med glavnimi počitnicami. Napravile so se primerne vloge. Uspeh ni izostal. Med počitnicami se bodo vršili: združeno-knjigovodski tečaj, tečaj za trgovske predmete na obrtno-nadaljevalnih šolah, tečaj za trgovsko-nadaljevalne šole, risarski tečaj za obrtno-nadaljevalne šole, gospodinjstvo tečaj na Krekovi gospodinjstvi šoli v Zgornji Šiški in Mali Luki, uvodni tečaj za kmetjsko-nadaljevalne šole v Št. Juriju in uvodni tečaj za gospodinjstvo nadaljevalne šole v Mariboru, tečaj za ročna dela in šolski radio ter gospodinjstvo tečaj podmladka Rdečega križa. Tečajev torej na izbiro! Vsak in vsaka si izbere oni tečaj, ki ima do njega veselje in se hoče za tem resno posvetiti za delo med narodom.

Kako se je razmahnilo kmetjsko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo, nam priča nastopno poročilo:

Kmetjsko in gospodinjstvo-nadaljevalno šolstvo.

Kmetjsko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo ima namen najširšem plastem kmetjskega stanu nuditi času primerno stalno smotrno gospodarsko, kulturno in nacionalno izobrazbo in vzgojo.

Kmetijsko in gospodinjsko nadaljevalno šolstvo temelji v razmerah in potrebah Dravske banovine, upošteva pa obnem dolgotrajne skušnje sličnih ustanov na Češkoso-vaškem, v Franciji, v Nemčiji in v Avstriji.

Organizacija tega šolstva je s posebnim pravilnikom tako zasnovana, da se more tudi v najoddaljenejših krajih ustanoviti stalna kmetijsko-nadaljevalna šola za kmetijske fante in gospodinjsko nadaljevalna šola za kmetiška dekleta, tako da je obisk te šole posebno še malemu in srednjemu kmetu omogočen brez posebnih časovnih in denarnih žrtev.

V smislu banovinskega učnega načrta je ves pouk tako usmerjen, da budi in krepi v kmetu ljubezen do kmetijskega dela in do kmetijske zemlje, da poglobi razumevanje za zadržano delo ter da pokaže pot in nudi sredstva, kako je kljub skromnim sredstvom možno izboljšati z racionalnim delom svoje gospodarstvo.

Pouk se vrši redno na krajevni osnovni šoli v zimskih mesecih in traja dve leti vsako s povprečno 120 učnimi urami.

Nadaljevalno šolo vodijo osnovnošolski učitelji in učiteljice, ki so dovršili predpisane tečaje.

Ti tečaji so dvojni: a) uvodno metodičen, ki traja 14 dni. b) kmetijsko strokovni, ki trajajo 8 tednov ter gospodinjsko strokovni, ki trajajo 4 tedne. Kot priprava za šolsko leto 1930./31. sta se vršila dva uvodna tečaja v Mariboru, ki se jih je udeležilo 33 učiteljev in 28 učiteljic. V letosnjih počitnicah se bo poleg uvodnih tečajev vršil tudi štiritedenski gospodinjski strokovni tečaj na Mali Loki.

Kmetijsko in gospodinjsko nadaljevalno šolstvo se je tekom zadnjih treh let že močno razširilo v Dravski banovini, posebno še ob severni meji naše države. V šolskem letu 1930./31. je doseglo število 132, in sicer 77 nadaljevalnih šol za kmetijske fante ter 55 šol za kmetiška dekleta. Na teh šolah je sodelovalo 305 učiteljev in učiteljic. Številno učencev in učenek je znašalo v šolskem letu 1930./31. 2482.

Izkušnja je dokazala, da so kmetijske in gospodinjsko nadaljevalne šole zelo važno sredstvo za napredek kmetijskega stanu. V mnogih krajih so te šole dale pobudo za ustanovitev raznih gospodarskih organizacij in zadrug, te šole so prve prirejale praktične poskuse za izboljšanje zemlje in pridelkov.

Posebno važno nalogo so vršile ob državni meji, kjer so pritegnile nemške in madžarske kmete k pozitivnemu delu in v njih utrdile državno zavest.

Za napredek kmetijsko in gospodinjsko nadaljevalnega šolstva.

Dne 3. in 4. oktobra 1930. je kr. banska uprava v Ljubljani sklicala pionirje kmetijsko nadaljevalnih šol k delovnemu občestvu v Ljubljano. Občestva se je udeležil tovariš poverjenik. Referiral je referent za kmetijsko in gospodinjsko nadaljevalno šolstvo pri kmetijskem oddelku banske uprave g. Krošl. Inspektor g. ing. Zidanšek je podal najvažnejše misli iz živinoreje. Nato so poročali voditelji kmetijsko-nadaljevalnih šol.

Dne 6 in 7. oktobra 1930. so se zbrale voditeljice gospodinjsko-nadaljevalnih šol k delovnemu občestvu. V imenu poverjeničstva je pozdravil voditeljice tov. Kobal. Poročal je referent g. Krošl. Tov. Kovič-Pleveljeva je obravnavala temo: »Kako ohranimo po deželi pri gospodinjsko-nadaljevalni šoli kmetiški značaj«. Nato so poročale voditeljice o svojih tečajih. Na koncu poročil so bili sprejeti nekateri predlogi.

V odsek za gospodinjsko-nadaljevalno šolstvo pri poverjeničstvu sta bili izvoljeni tov. Kovičeva in Pleškova.

Pri obeh občestvih je bila prirejena zanimiva razstava.

Kmetijska Matica.

Iz pravkar navedenega poročila ste slišali, kako lepo napreduje kmetijsko in gospodinjsko nadaljevalno šolstvo v naši banovini. Zato se mi zdi potrebno in koristno, da opozorim cenjene delegate na knjige, ki jih izdaja Kmetijska Matica, ozirajoč se pri svojem delu izključno na potrebe našega kmetijskega stanu. Vse knjige so pisane poljudno, vendar kmetijsko strokovno, tako da jih more s pridom uporabljati učitelj kmetijsko-nadaljevalnih šol, pa tudi vsak učitelj pri pouku v osnovni šoli. Kmetijska Matica nam je v zadnjih letih poklonila Kafolovo »Sadjarstvo«, Rohrmanovo zbirko »Kmetijskih nauk«, Gombačovo »Umno kletarstvo«, Skuljevo »Našo zelenjad«, Oblakovo »Našo praščerejo«, Teržanovega »Kmetijskega svetovaleca«, Prepeluhovo »V boju za zemljo in državo«, Sovretovo »Gospodarske razmere pri starih narodih«, Maeterlinck-Westrovo »Življenje čebel«, Zalaznikovo »Dvig uboge gmajne« i. dr. Iz navedenega lahko vidite jasne smernice, ki vodijo Kmetijsko Matico pri njenem delu. Letos izda prepotrebno knjigo »Zadrugništvo«, ki jo je spisal priznani strokovnjak Miloš Štibler. Naročnina je samo 20 Din. Tovariši-delegati, opozorite učiteljsko na te edicije in priporočajte pristop. Javite se tudi kot poverjeniki, kar je storilo že doslej več učiteljev. Uredništvo »Učit. Tovariša« je prejelo laskavo zahvalo Kmetijske tiskovne zadruge v Ljubljani, ki se glasi:

Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani je na svojem rednem občnem zboru dne 17. t. m. izrekla priznanje in toplo zahvalo p. n. uredništvu in vsem gg. učiteljem, ki so kot poverjeniki Kmetijske Matice požrtvalno sodelovali pri delu za kulturni in gospodarski dvig našega kmetijskega podeželja. V prepričanju, da je to sodelovanju slovenskega učiteljskega šolstva posledica pravilnega razumevanja kulturne misije učitelja-vzgoji-

telja, ki tudi izven šole prostovoljno posveča svoje sile napredku naroda. Kmetijska tiskovna zadruga trdno pričakuje, da bo tudi v bodoče štela p. n. učiteljsvo med svoje najboljše sodelavce.

Odsek za Samopomoč otrok učiteljev in učiteljic

je uspešno dovršil svoje delo. Ker je kr. banska uprava potrdila pravila, je bil 17. maja t. l. ustanovni občni zbor. Za predsednika je bil izvoljen tov. Pavel Lavrič, učitelj v Ljubljani. Društveni odbor je začel takoj s svojim delom. Do danes je priglasišanih okrog 150 otrok. Na družinskih očetih in materah je, da bo ta naša nova gospodarska ustanova dobro uspevala!

Gospodarski svet

je kritično motril vse učiteljske gospodarske ustanove. Naročil je tov. Hrenu, da sestavi o teh ustanovah primerno poročilo za sejo širjega sveta. Tov. Hren je nazval svoj referat »Naš gospodarski problem«. Širji svet je naprosil predavatelja, da izpopolni svoje tehtno poročilo in predava o njem na skupščini. Ker bo omenil v svojem predavanju vse naše gospodarske ustanove, zato tu ne bom razpravljal o njih.

Učiteljski pevski zbor

je priredil v pretekli poslovni dobi več koncertov, tako v Ljubljani, Trbovljah in v Brežicah. V marcu je podvil turnejo po Jugoslaviji, ki je moralno in materialno dobro uspela. Veliko kulturno misijo zbora je uvidelo ministrstvo prosvete samo in izdalo odlok, da je zbor vreden vsestranske podpore. V predpustnem času je zbor priredil zabavni večer v dvorani novega Trgovskega doma v Ljubljani. Prireditelj je bila posrečena in prav dobro obiskana. O delovanju pevskega zbora je obširno poročal na seji širjega sveta v predsedniškem imenu tov. Fran Kotnik. Razmnoženo poročilo so prejeli vsi člani širjega sveta. Storjen je bil sklep, da se izjavijo vsa društva, ako se pevski zbor sprejme kot odsek poverjeničstva, kakor je to naročila pokrajinska skupščina. Društva so se povečini izrekla za ta predlog s pridržkom, ako ne nastanejo s tem nove organizacijske dajatve. Danes je to brezpredmetno, ker mora pevski zbor po določilih § 76. uradniškega zakona likvidirati kot samostojno društvo, moralna dolžnost organizacije pa je, da ga sprejme kot samostojen odsek.

Okrajna učiteljska društva.

Vsa društva so dolžna imeti po pet zborovanj letno. V koliko so se društva držala tega, nam kaže nastopna razpredelnica:

Zap. št.	Sresko učiteljsko društvo	Članov 1. 1930.	Članov 1. 1931.	+	-
1.	Belokranjsko	79	66	-	13
2.	Brežiško	98	115	17	-
3.	Gornjegrajsko	40	47	7	-
4.	Kamniško	107	111	4	-
5.	Kočevasko	97	104	7	-
6.	Konjiško	64	70	6	-
7.	Kozjansko	37	48	11	-
8.	Kranjsko	126	128	2	-
9.	Krško	145	148	3	-
10.	Laško	119	121	2	-
11.	Svetolenarsko	53	54	1	-
12.	Dolnjelendavsko	82	93	11	-
13.	Litijsko	103	110	7	-
14.	Ljubljana-mesto	196	187	-	9
15.	Ljubljana-okol. vzh. del	113	112	-	1
16.	Ljubljana-okol. zah. del	128	132	4	-
17.	Ljutomrsko	112	110	-	2
18.	Logaško	94	102	8	-
19.	Marenberško	29	26	-	3
20.	Maribor-mesto	112	111	-	1
21.	Maribor-desni in levi breg	129	138	9	-
22.	Meziško	54	54	-	-
23.	Murskosoboško	87	92	5	-
24.	Novomeško	82	84	2	-
25.	Ormoško	66	63	-	3
26.	Ptujsko	146	132	-	14
27.	Radovljiško	103	113	10	-
28.	Savinjsko-vransko	33	31	-	2
29.	Slovenjebistriško	61	62	1	-
30.	Slovenjegraško	41	41	-	-
31.	Šmarsko-rogaško	77	79	2	-
32.	Šoštanjsko	53	52	-	1
33.	Zužemberško	30	31	1	-
Skupaj		2896	2967	120	49

Iz podatkov II. tabele posnemamo, da so imela društva vsega skupaj v preteklem letu 134 zborovanj. Povprečna udeležba zborovanj je znašala 65,4%. Odstotek udeležbe je pri nekaterih društvih zelo visok, a pri drugih zelo nizek. Zeleti bi sicer bilo, da se ta odstotek pri vseh društvih zviša, vendar pa moramo upoštevati oddaljenost nekaterih krajev in tudi vreme večkrat ponagaja, tako, da imajo mnoga društva nizek odstotek vsled enega zborovanja, ki se je slučajno vršilo ob zelo slabem vremenu. Vendar je pa med članstvom precejšnje število takih, ki sploh ne prihajajo na društvena zborovanja in vsi društveni sklepi proti tako indolentnemu članstvu ne pomagajo nič. Še mnogo dela bo potrebno za vzgojo prave stanovske zavesti in društvene discipline.

Zopet opažam na drugi strani še vedno veliko razliko med številom učiteljskega in članstvom. Članstvo pri društvih sicer stalno narašča, vendar premalo, da bi moglo kmalu

Zap. št.	Sresko učiteljsko društvo	Učiteljska v okrožju	Od teh v občinah	Zborovanj udeleženo v %	Štev. zborovanj	Štev. predavanj
1.	Brežiško-sevniško	116	115	58	5	4
2.	Belokranjsko	97	63	5	4	4
3.	Gornjegrajsko	47	47	68	5	4
4.	Kamniško	134	111	69	4	4
5.	Kočevasko	150	104	49	4	4
6.	Konjiško	70	70	80	4	4
7.	Kozjansko	48	48	98	5	5
8.	Kranjsko	148	128	86	5	5
9.	Krško	161	148	92	5	6
10.	Laško	148	121	54	4	5
11.	Svetolenarsko	56	57	52	5	2
12.	Dolnjelendavsko	108	91	84	5	5
13.	Litijsko	130	110	74	5	5
14.	Ljubljana-mesto	200	197	51	8	4
15.	Ljubljana-okol. vzh. del	129	112	68	4	6
16.	Ljubljana-okol. zah. del	185	182	79	5	5
17.	Ljutomrsko	111	110	58	5	4
18.	Logaško	108	102	47	4	4
19.	Marenberško	41	26	66	4	4
20.	Maribor-mesto	135	111	52	5	3
21.	Maribor d. in l. breg	146	138	65	5	4
22.	Meziško	59	54	65	5	4
23.	Murskosoboško	131	92	85	5	5
24.	Novomeško	105	84	62	4	5
25.	Ormoško	71	63	64	5	11
26.	Ptujsko	155	132	60	4	4
27.	Radovljiško	130	118	78	5	4
28.	Savinjsko-vransko	38	31	70	5	5
29.	Slovenjebistriško	61	62	77	4	4
30.	Slovenjegraško	46	41	78	5	5
31.	Šmarsko-rogaško	94	79	56	5	5
32.	Šoštanjsko	52	52	75	5	5
33.	Zužemberško	31	31	71	5	5
Skupaj		3382	2991	69,8	143	135

doseči število učiteljskega v vseh srezih. Nekatera sreska društva so že dosegla izenačenje učiteljskega in članstva, vendar so ta društva še redka. Izven organizacije je še vedno 421 učiteljev in učiteljic, ki prav mirno in brez truda uživajo uspehe naše organizacije, ki so ji sicer zagrizeni nasprotniki in ne zamudijo nikoli prilike, da zabavljajo čez njo.

Vsa društva so imela 125 predavanj in to pedagoška, znanstvena ali poučna, iz česar lahko posnemamo, da skrbijo društva v polni meri za izpopolnjevanje svojega članstva v pedagoški, znanstveni ali poučni smeri. Ker pa nekatera društva niso imela istega števila predavanj kot zborovanj, moram izrabitati to priliko in ponovno poudariti, da mora imeti vsako društvo tudi pedagoška predavanja, ker smo sicer v nevarnosti, da nam oblast za zborovanja ne dovoli več prostega dne.

Pri seji širjega sveta sem poročal o dopisovanju posameznih članov s poverjeničstvom v raznih pravnih in stanovskih zadevah. Mnoga vprašanja bi lahko izostala, ako bi se prizadeti obračali potom svojega društva na poverjeničstvo, ki bi odgovarjalo po isti poti, ker bi bili tovariši predsedniki o vseh vprašanjih točno poučeni. Zato prosim članstvo, naj se obrača v vseh zadevah predvsem na svoje društvo, ki da potrebno pojasnilo. Nasprotno pa pošlje vprašanje na poverjeničstvo. Tako bo kontakt med poverjeničstvom in društvi živahnejši, evidenca točnejša, ker se obračajo na poverjeničstvo tudi nečlani.

Izvršni odbor UJU v Beogradu.

Po glavni skupščini so nastala v organizaciji mala nesoglasja zaradi volitev. Da bi se čim prej izravnala in da ne bi trpelo delo v organizaciji, je bil na Zidanem mostu 8. septembra 1930. sestanek med zastopniki ljubljanskega in zagrebškega poverjeničstva. Sestavila se je primerna spomenica, ki se ji je pridružilo tudi splitsko poverjeničstvo. Spomenico smo poslali izvršnemu odboru s prošnjo, da skliče čim prej sejo glavnega odbora. Ta se je vršila 19. in 20. oktobra 1930. Izdan je bil komuniké, ki ugotavlja, da je bil dosežen v vseh vprašanjih popoln sporazum. Izvršni odbor si je v polnem obsegu osvojil predloge sestanka na Zidanem mostu in ugotovil, da je vez med izvršnim odborom in sekcijami jačja nego je bila kdajkoli prej.

Po tem sporazumu je ostal predsednik UJU tov. Milan Rabrenović, I. podpredsednik tov. Vaura, II. podpredsednik tov. Milan Cvijović, tajnika tov. Mihajlovič in Rašić, tajnik za učiteljsko internacionalo tov. Tihomir Kostić, urednika »Narodne Prosvete« tov. Radiša Stefanović in D. Prica, za »Učiteljsko« tov. Vujica Petković. V odboru so bili še tov. Popović, Tintor in Flere. Odboru je bilo naročeno, da skrbi za odobrenje pravil.

Ko je izšel uradniški zakon, so morali po določilih § 76. izstopiti iz izvršnega odbora vsi upokojeni in oni odborniki, ki so bili v službi v ministrstvu. Med njimi sta bila tudi predsednik Rabrenović in P. Flere. Tako skrčeni izvršni odbor si je izvolil za svojega predsednika tov. Damjana Rašića, ki danes prisostvuje naši skupščini.

Pedagoški tečaj v Ljubljani.

Centralni institut za vzgojo in pouk v Berlinu je naprosil ministrstvo prosvete, če bi smel prirediti tridnevni pedagoški tečaj o novodobnem šolstvu. Ministrstvo je prošnji ugodilo in dovolilo, da se sme tečaj vršiti v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani. Organizacijo tečaja je ministrstvo izročilo našemu združenju. Zanimanje za tečaj od strani učiteljskega bilo povsod veliko.

V Ljubljani se je tečaj vršil v dneh 30. in 31. marca ter 1. aprila. Tečaju je predse-

doval načelnik prosvetnega oddelka dr. Lončar. Tečaja se je udeleževalo preko 800 učiteljev in učiteljic iz vseh krajev naše banovine, tako da je bila velika dvorana hotela »Union« vedno dobro zasedena.

Na tečaju so predavali: ministerjalni svetnik Hylla iz Berlina o idejnih smereh, ki so dovedle v Nemčiji do običajnega tipa delovne šole, nato je sledilo predavanje šolskega svetnika Schmidta iz Sprottaua, ki je govoril o šolskih nadzornikih in pokazal razliko v načinu nadzorovanja nekdanj in sedaj, nakar je podal zahteve novodobnega šolstva in orisal načela, ki bi se jih morali držati nadzorniki, tretji dan je rektor Büniger iz Essena praktično pokazal z otroki manjšinske šole učni postopek »stare« in »nove« šole.

Udeleženci so bili s tečajem splošno zadovoljni, ker so si lahko ustvarili jasno sliko o modernem pouku in razčistili marsikateri pojmi. Predavanja je priobčil tudi »Popotnik« v 9. in 10. številki. Reproduciral jih je po svojih stenogramih gdč. Anica Černejeva, nastavnica na ženskem učiteljskem v Ljubljani.

Predavatelji so si ogledali Ljubljano, Bled in Bohinjsko jezero. Napravili so si tudi razne pokrajinske posnetke. Iz Ljubljane so odšli z najlepšimi vtisi. Na pot smo jim dali nekaj albumov, knjige Mladinske Matice, »Naš rod« in »Popotnik«. Pripricali so se, da večina našega učiteljskega upošteva pri vzgoji in pouku princip moderne delovne šole.

Zveza državnih uslužbencev

v Ljubljani je morala prenehati, ker so bile včlanjene v njej razne strokovne organizacije državnega uslužbenstva, kar pa je bilo v nasprotju s § 76. zakona o uradnikih. Na izrednem občnem zboru dne 21. maja, na katerem je bila izvršena likvidacija, je poročal njen načelnik in častni odbornik g. Lilleg o vseh važnih vprašanjih, ki je zveza o njih razpravljala in o vseh korakih, ki jih je podvzela za svoje članstvo. Podrobno ne bom poročal, ker je »Učit. Tovariš« itak priobčil poročilo o izrednem občnem zboru. Pribijem naj le, da je Zveza vedno krepko podpirala naša stremeljenja, nam stala vedno ob strani v boju za naša prava in dajala dragocene pravne nasvete, kadarkoli smo se nanjo obrnili. V tem oziru je Zveza za našo organizacijo težka izguba.

Po likvidaciji Zveze se je ustanovil konsorcij, ki bo še nadalje izdajal »Naš Glas«. Ker prinaša list važne pravne zadeve, odgovarja na razna vprašanja, važna tudi za naš stan, priporočam članstvu, da se naroči na »Naš Glas« in ga s tem podpre. Ves Zvezin inventar je prevzela naša organizacija.

»Učiteljski Tovariš«

je naše stanovsko glasilo, ki nas seznanja o vseh dogodkih učiteljskega in organizacijskega življenja že celih 71 let. V prošlem poslovnem letu je dobil mesečno prilogo »Prosveto«. Ker so z izdajanjem te nastali novi izdatki, je razmotrivalo o položaju vodstva poverjeničstva in sklenilo, da bi izhajal »Učit. Tovariš« le trikrat na mesec, t. j. l. 10. in 20. vsakega meseca, iz prihrankov bi izdajali enkrat na mesec »Prosveto«. O sklepu smo z okrožnico obvestili vsa društva in prosili pristanka. Večina društev je za trikratno izdajanje »Učit. Tovariša« na mesec. Ostala društva so za neizpremenjeno stanje. O tem bo razpravljal tiskovni odsek na skupščini, ki naj stavi strikten predlog.

O »Popotniku«

ne bom izgubljal besed, ker bo o njem sklepal odsek na temelju doposlanih predlogov in poročal skupščini. Prejeli ste 10 števil in razprave prečitali. Sami boste najljubše sodili o njem.

Nova organizacijska pravila.

Ko so izšla leta 1924. prejšnja pravila, so začela poverjeničstva in okrajna učiteljska društva takoj razpravljati o izpremembi teh pravil, ker so bila silno nepopolna. Izprememba pravil je bila na dnevnem redu skoro vsake seje izvršnega in glavnega odbora. Koliko bojev in razburjenj so povzročila na glavnih skupščinah v Subotici, Beogradu, Skoplju, Zagrebu in zope: v Beogradu, ve tisti, ki je bil sam navzoč na teh skupščinah. Končno jih je lanska glavna skupščina v Beogradu sprejela, izvršni odbor pa jih je predložil ministrstvu prosvete v Beogradu v odobrenje.

Med tem je izšel novi uradniški zakon, ki vsebuje v § 76. povsem nove določbe glede raznih udruženj v državi. Ministrstvo prosvete je upoštevalo te nove določbe, jih vneslo v predložena pravila in jih potrdilo dne 14. maja 1931., O. N. br. 37.035.

Podrobno ne bom govoril o pravih »Tovariš« je dovolj pisal o tem in jih priobčil v prevodu. Vsem društvom smo tudi razposlali 1 originalna pravila in 6 prevodov.

Glavna poteza reorganizacije dosedanjega združenja je pregrupacija po upravni razdelitvi države, t. j. po banovinah. Ta ideja ni nova. Na nešteti skupščinah se je razpravljalo o tem, toda vselej brez uspeha, ker je bila tradicija močnejša od razlogov. Ostali smo vedno pri starem. Najbolj se je približala rešitvi problema lanska glavna skupščina v Beogradu, ko je bil sprejet kompromisni predlog, da se osnujejo nove banovinske sekcije tam, kjer se izreče za to 1/4 učiteljskih društev z banovinskega teritorija. Na ta način bi prišlo počasi do tega, do

česar bo prišlo sedaj hitreje in to brez notranjih stanovskih borb (po »Učit. Tov.«) in brezplodnih prerakanj. Do glavne skupščine, ki bo avgusta v Beogradu, bo naše združeno popolnoma reorganizirano. Na skupščino pridejo delegati 9 banovinskih sekcij in sekcije za mesto Beograd in okolice. Dobre posledice te preobnove se bodo gotovo pokazale v bližnji bodočnosti.

Nadaljnji važni del preobnove je sistem organizacije. Med glavnim odborom, med sekcijami in sreskimi učiteljskimi društvi bo vladala poslednja tesnejša vez, kar je ideal vsake organizacije. Take organizacije že obstajajo. Močne so in vedno lahko cnotno nastopajo. Pravila so za nas celotno sprejemljiva. Pogrešamo le institucije širjega sosveta, ki se je izkazala pri nas kot važen forum, ki je rešil marsikatero pereče vprašanje. Upamo, da bo to pogreško popravil poslovnik.

Teško so prizadeta z novimi pravili tudi ona številna naša društva ki niso na sedežih sreskih šolskih nadzornikov. Vsa so bila ustanovljena iz resnične potrebe. Več jih posluje naravnost vzorno. Med njimi so tudi naša najstarejša društva. Ako bi se morala ta društva združiti z onimi na sedežih nadzornikov, bi postala preštevilna. Praksa pa nam kaže, da so majhne edince delavnejše in agilnejše od velikih. Prepričani smo, da bo glavna skupščina upoštevala ta dejstva in sprejela predlog za popravilo člena 2., odstavek 3. novih pravil.

Zakon o uradnikih.

Dne 31. marca t. l. je bil podpisan novi zakon o uradnikih, ki je stopil v veljavo 1. aprila. Kar sem navedel zgoraj o boju za nova pravila, velja isto o borbah za materialne in pravne dobrine, ki naj jih nudi vsemu uradništvu novi zakon. Te borbe so počele kmalu potem, ko je izšel leta 1923. prejšnji uradniški zakon. V javnosti in tudi v uradni strani so se vedno bolj širile vesti, da hočemo temeljito izpremeniti uradniški zakon, ki bo reguliral in postavil na bolj zdravo in pravično podlago ne le dolžnosti uradnika glede službe in odgovornosti za delo v njej, ampak tudi nagrade in pravice, ki jim jih daje država za to delo. Vse uradništvo mora biti enakopravno glede dolžnosti in pravic. Upošteva naj se povsod šolska kvalifikacija in važnost dela. Za pošteno delo pa je treba tudi poštenega plačila.

Ako prelistamo naš stanovski list prejšnjih let, najdemo neštete tehničnih člankov, ki govore o izpremembah uradniškega zakona. Naša okrajna učiteljska društva so stavila razne izpremenjevalne predloge. O njih sta razpravljala ožji in širji svet na svojih sejah. Naj omenim tu sejo širjega sosveta dne 2. februarja 1919. v Ljubljani, ki je sestavil obširno spomenico in stavil konkretne predloge, kako naj se izmenjajo in dopolnijo razni členi novega uradniškega zakona. Pozabiti tudi ne smem poseben elaborat, ki ga je izdelala Zveza državnih nameščencev in ga predložila na pristojna mesta.

Kolikokrat je bila točka o izpremembi uradniškega zakona na dnevnem redu izvršenega in glavnega odbora našega združenja,

dalje glavnega saveza državnih nameščencev, vedo le oni tovariši, ki so aktivno delovali v teh odborih. Malo pa je tovarišev, ki bi poznali do podrobnosti to delo.

V poslednjem času je poverjeništvu posredovalo v nešteti primerih glede razvrstitve, glede draginskih doklad poročenih učiteljic, glede stanarine in očitne naturalnih stanovanj, glede učiteljskih pripravnikov, učiteljic ženskih ročnih del itd. Sestavilo je tudi predlog k zakonu o sistemizaciji mest ter ga predložilo vsem merodajnim čimteljem. V tem predlogu smo omenili tudi šolske upravitelje, ki naj jim država v priznanje in plačilo za njih delo ne odteguje vsaj stanarine.

V nadaljnje podrobnosti se ne bom spuščal. Z ozirom na razne kritike, ki jih čujemo, navajam besede tovariša — ski, ko pravi v svojem članku »Uradniški zakon in učiteljstvo«:

Večina učiteljstva se danes niti ne zaveda, koliko duševnega in fizičnega napora je žrtvovala organizacija za dosego cilja, da je dobilo učiteljstvo v uradniškem zakonom vsaj te dobrine. Da vse to delo ni bilo ne lahko, ne malenkostno, to bo priznal odkrito vsak pošten nasprotnik, ako ima količkaj vpogleda v ves ta aparat.

Ne zdi se mi nepotrebno niti umestno ponavljati sedaj »post festum« in podrobno naštevati vse posameznosti. Samohvale nismo ne željni, niti je ne potrebujemo. Kdor je to delo spremljal po naših stanovskih glasilih, ga zasledoval po naših zborovanjih in po mnogih tozadevnih okrožnicah stanovske organizacije, ta mora priznati, da je bilo vodstvo naše organizacije v tem pogledu docela na mestu in je storilo, kar je bilo možno storiti v danem položaju.

Nobena prilika ni bila opuščena, nobena pot prihranjena, da se je na merodajnih mestih tolmačilo potrebe našega stanu, ki so v marsikaterem oziru dočela drugače od potreb in želj drugih kategorij uradništva. Ako nismo vselej in povsod docela uspeli, je naravno. Saj ni v rokah organizacije zakonodajna oblast. Sicer sem pa uverjen, da bi tudi tisti, ki danes največ kritizirajo, ne zadržali vseh, pa četudi bi jim dali vso zakonodajno oblast.

Za zaključek lahko pribijemo to-le:

Ako bi ne imeli tako dobre stanovske organizacije, kakor jo imamo, bi bil uradniški zakon, za učiteljstvo v marsikaterem oziru, dokaj slabši. Če pa bi bila organizacija še boljša, bi bil tudi uspeh učiteljstva lahko še večji.

Zaključek.

To je poročilo o delovanju poverjeništvu v preteklem poslovnem letu. Nisem navedel vsega, dotaknil sem se le glavnih dogodkov v organizaciji. Podrobnosti sem izpustil, saj je o njih sprotil poročal »Učiteljski Tovariš«. Iz poročila lahko vidite, cenjeni delegati in delegatke, da smo storili za organizacijo in članstvo vse, kar je bilo v danih prilikah storiti mogoče. Ako objektivno presodite delo poverjeništvu, sem uverjen, da vam ne bo težko izreči o njem svoje sodbe.

Narodna prosveta v banovinskih proračunih za l. 1931./32.

(Nadaljevanje.)

III. Vrbaska banovina:

a) Od vsote 8.669.828 Din v poglavju »Prosvetno odeljenje« odpada na narodno šolstvo in obče narodno izobraževanje: Izdatki za narodno prosvetovanje 425.000 Din. Pisarniške potrebščine nar. šol. 200.000 Din. Za učila in šolske potrebščine 200.000 Din. Za knjige in druge potrebščine uobzirom učencem 50.000 Din. Za knjige šolskih in učiteljskih knjižnic 100.000 Din. Vzdrževanje gospodinjstvih šol in polnoljetnega šolskega inventarja 200.000 Din. Podpora za ustanavljanje analfabetskih tečajev in nagrada učiteljem za uspešno delovanje 100.000 Din. Za ckskurzije učencem in učiteljem zaradi spoznavanja naroda in domovine 20.000 Din. Podpora za zidanje novih šol 4.000.000 Din. Za popravilo in dozidanje že obstoječih šolskih poslopij 500.000 Din. Za zidanje novih šolskih poslopij, kjer že obstoje šole 100.000 Din. Za opremo novoustanovljenih šol in postavljanje strelovodov 500.000 Din. Skupno 6.395.000 Din.

b) Pod pogl. »Poljoprivredno odeljenje« vsote za: Kmetijsko propagando in pouk (preko narodne šole) 215.000 Din. Skupno 215.000 Din.

c) Pod pogl. »Financijsko odeljenje« vsote za: Prispevek za stalni banovinski šolski fond 50.000 Din. Prispevek fondu za zidanje šole za defektno deco 100.000 Din. Skupno 150.000 Din.

č) Pod pogl. »Otek za trgovinu, obrt i industriju« vsote za: Stroške večernih tečajev za vajence 436.000 Din. Skupno 436.000 Din. Vsega: 7.196.000 Din.

IV. Primorska banovina:

a) Pod poglavjem »Prosvetno odeljenje« vsote: Za zidanje, dozidanje in popraviljanje narodnih šol 5.000.000 Din. Za nakup knjig in šolskih potrebščin učencem narodnih in meščanskih šol 20.000 Din. Za nakup šolske opreme, učil in knjig v narodnih šolah 200.000 Din. Splošne šolske potrebe za meščanske in osnovne šole v siromašnih občinah ali krajih, kjer občine še niso organizirane 150.000 Din. Za ureditev šolskih vrtov 50.000 Din. Za ureditev zabavišč in prehrano

V. Drinska banovina:

a) Pod poglavjem »Prosvetno odeljenje« vsote: Šolskim občinam za zidanje, razširjanje in popraviljanje šolskih poslopij in vsi stroški, ki so združeni z razširjanjem šolskega omrežja 2.500.000 Din. Šolskim občinam za šolsko opremo, učila in knjige 200.000 Din. Siromašnim občinam za vzdrževanje narodnih šol 800.000 Din. Prispevek za stalni banovinski šolski fond 500.000 Din. Ustanavljanje in podpiranje šol za duševno zaostalo in defektno deco in vzdrževanje takih otrok v šolah 100.000 Din. Podpora za vzdrževanje zabavišč 70.000 Din. Podpora šolam za kmetijske gospodinjce 160.000 Din. Za vzdrževanje šolskih stanic in ambulantijskih šol 80.000 Din. Za narodne knjižnice in čitalnice 120.000 Din. Za narodno prosvetovanje s tečaji za odrasle in z javnimi predavanji 250.000 Din. Za tečaje za nadaljno izobraževanje učiteljev in za njihovo spoznavanje pedagoških novosti, kakor tudi za obisk tečajev za ročnost in

Banovinska skupščina Jugoslovenskega učiteljskega združenja za Dravsko banovino.

(V Ljubljani, 4. julija 1931.)

gospodarstvo 40.000 Din. Za učiteljska in šolska potovanja zaradi spoznavanja naroda in domovine 40.000 Din. Podpora šolskim kuhinjam pri narodnih šolah 100.000 Din. Za ustanovitev šolskega muzeja in stalne šolske razstave 15.000 Din. Skupno 4.975.000 Din.

b) Pod pogl. »Poljoprivredno odeljenje«: Podpora občinskim in združenim drevesnicam in šolskim vrtom 75.000 Din. Skupno 75.000 Din.

c) Pod pogl. »Otek za socijalnu politiku«: Za abnormalno deco v zavodih, maloletnike v poboljševalnicah in zdravljenje obolelih otrok in odraslih v okrevališčih 150.000 Din. Fond za ustanovitev doma za abnormalno deco 50.000 Din. Skupno 200.000 Din. Vsega: 5.245.000 Din. (Dalje prih.)

Splošne vesti.

— Učiteljski združeno-knjigovodstveni tečaj v Ljubljani. Združeno-knjigovodstveni tečaj priredi naša sekcija od 1. do 14. avgusta v Ljubljani. Termin za prijavo se podaljša z ozirom na to, da prične tečaj šele 1. avgusta do 20. julija t. l. Tovariši (tovarišice), poslužite se ugodne prilike. Sekcija povrne udeležencem potne stroške in plača prenočišče. O važnosti združništva za učiteljstvo ni treba, da bi govorili. Prijavljenci, ki reflektirajo na stanovanje, naj istočasno sporoče tudi to, da sekcija lahko pravčasno zagotovi potrebno število prenočišč. Predavali bodo sami strokovnjaki in praktiki. Udeleženci dobe v tečaju tudi brezplačno vse potrebne tiskovine.

JUU — sekcija Ljubljana.

— Naval na merkantilni tečaj za obrtno in trgovsko-nadaljevalne šole. Za ta tečaj se je prijavilo toliko učiteljev in učiteljic, da je banska uprava morala tečaj deliti v dva oddelka in se vrši drugi tečaj od 3. avgusta dalje. Za risarski tečaj se je pa prijavilo samo 18 interesentov, da je moral ta tečaj za letos izostati. Oni, ki bi radi izpopolnili znanje iz merkantilnih predmetov, naj se prijavijo tudi v združeno-knjigovodstveni tečaj, ki ga priredi s 1. avgustom sekcija JUU — Ljubljana. Glej poziv na drugem mestu!

— Dva merkantilna tečaja za učitelje in učiteljice. Za učitelje na trgovski in obrtno-nadaljevalnih šolah se bosta vršila zaradi velikega števila prijavljenih dva merkantilna tečaja, in sicer prvi od 6. julija do 31. julija t. l., drugi pa od 3. avgusta do 31. avgusta t. l. Strokovni risarski tečaj za imenovane učitelje odpade letos, ker se je prijavilo premalo udeležencev. Učitelj, ki so sprejeti v prvi merkantilni tečaj, so pričeli s tečajem 6. t. m. ob 7. uri na tehnični srednji šoli v Ljubljani, pritrliče soba št. 3. Vsi ostali v objavi seznama navedeni prosilci, so se sprejeli v II. merkantilni tečaj, ki prične 3. avgusta t. l. in se imajo zglasiti ta dan ob 7. uri istotam.

— Učitelj, ki so sprejeti v merkantilni tečaj: Benkovič Ladislav, Murska Sobota; Božič Adalbert, Trbovlje-Vode; Berglez Fran, Čadram; Čekada Miroslav, St. Jernej; Glinšek Ljudmila, Rogaska Slatina; Groznik Jože, Hrastnik; Hofbauer Lojze, Hrastnik; Janežič Gabrijel, Škofja Loka; Justin Ciril, Ziri; Klavara Adolf, Kranj; Klun France, Zagorje o. S., osnovna šola; Kogelnik Franc, Črna pri Prevaljah; Kompoš Peter, Kranj; Kopčina Ivan, Zagorje, osnovna šola; Koutnik Silvo, Sv. Pavel pri Preboldu; Koutny Vilibald, Kočevje; Kus Viljem, Lom pri Trziču; Logar Leopoldina, Hrastnik; Medved Stane, Krško, dekleška meščanska šola; Novak Julij, Trbovlje-Vode; Pečnik Dragotin, Dolnja Lendava, državna meščanska šola; Planer Albert, Sv. Pavel pri Preboldu; Podbevšek-Ravnkar Stefanija, Zgornja Šiška; Pogačnik Janko, Celje, deška narodna šola; Perkavec Celestin, Šmartno pod Šmarno gor; Pirnat Josip, St. Jernej, Dolensko; Ro-

binčak Srečko, Šoštanj; Rojic Jakob, Škofja Loka; Sekirnik Maks, Čadram, srez Konjice; Sulin Matko, Toplice pri Zagorju; Svičelj Viktor, St. Jernej, srez Krško; Vanič Janko, Krško; Vutkovič Srečko, Senovo pri Rajhenburgu; Završnik Alfonz, Vrhnik; Zemljič Branko, Celje okolica, državna deška meščanska šola; Zomer Franc, Sevnica; Zupančič Jože, Litija.

— Pričetek poslovanja podružnice Učiteljske gospodarske poslovalnice v Ljubljani. Učiteljska gospodarska poslovalnica (UGP) v Mariboru je pričela poslovati tudi v Ljubljani (Franciščanska ulica 6/A.). Šole, krajevni šolski odbori, tovariši in tovarišice, ki krajevno teže na Ljubljano, naročite vse potrebščine potom ljubljanske Poslovalnice! Poslužite se edino naročilnih listov (blokovi), ki jih je dobila vsaka šola. Kdor jih nima naj jih zahteva od Poslovalnice. Izvrševali bomo vsa naročila točno, solidno in v najkrajšem času. Cim večje bo umevanje, tem preje bosta naša Učiteljska domova pod streho.

ZA GG. UČITELJE, ZDRAVNIKE IN SODNIKE!

V založbi Učiteljske tiskarne je izšla prva zbirka pravilnikov k zakonu o narodnih šolah, kot II. zvezek celotne zbirke zakonitih predpisov k zakonu o narodnih šolah — Ta zbirka je važna in jo mora imeti vsak učitelj in učiteljica, ker vsebuje vse zakonite predpise o obveznem zdravstvenem pregledu in zdravljenju učiteljstva na šolskih poliklinikah ter predpise o zdravljenju na domu;

vsak šolski upravitelj, ker vsebuje vse predpise glede zdravstva in postopanja z učenci in učiteljic, glede higijskih predpisov učilnic, šolskih zgradb in pouka, kakor tudi predpise o postopanju z moralno pokvarjenimi ali zanemarjenimi šoloobveznimi otroki;

vsak šolski — in njega nadomestujoči zdravnik, ker ima v zbirki vse zakonite predpise o zdravstvu in higieni glede šole, učencev in učiteljev z obširnimi stvarnim kazalom in registrom vseh zakonov, uredb in pravilnikov, ki so izšli v Službenem listu in Službenih novinah in zadevajo zdravstvo;

vsaka šolska poliklinika, vsak zdravstveni in higijski dom ker so v zbirki vsi predpisi glede zdravstva v šolah, pri učencih in učiteljic, ki zadevajo tudi nje;

vsak krajevni šolski odbor, ker so v zbirki dolžnosti teh glede zdravstva v šolah in postopanja z moralno pokvarjeno šoloobvezno deco;

vsako županstvo upravnih občin, ker so v zbirki tudi dolžnosti teh glede šolskega zdravstva in postopka z maloletniki;

vsak zdravstveni odbor v občini, ker ima v zbirki tudi ta vse predpise, po katerih se mora ravnati;

vsak sodnik, osobito za šoloobvezno deco in maloletnike, ker ima v zbirki vse zakonite predpise glede moralno pokvarjene šoloobvezne dece in maloletnikov z obširnimi stvarnim kazalom in registrom vseh zakonitih predpisov o sodnem in kazenskem postopanju, ki so izšli v Službenem listu in Službenih novinah;

vsako sodišče za maloletnike, ker ima v zbirki vse zakonite predpise glede sodnega in kazenskega postopanja z otroki in maloletniki z obširnimi stvarnim kazalom in registrom vseh novih zakonov, pravilnikov in uredb.

Obširno stvarno kazalo omogoča, da vsako zadevo hitro najdete in prav tako vse določbe ki so z njo v zvezi.

Register vsebuje vse zakonite predpise (zakone, uredbe in pravilnike) o zdravstvu ter sodnem in kazenskem postopanju (tudi one, ki jih ni v zbirki), da jih hitro najdete v Službenem listu in Službenih novinah.

Vsak učitelj, zdravnik in sodnik nujno potrebuje ob vsaki priliki to zbirko!

Cena broš. izvodu 36 Din, vezan. v celo platno 45 Din.